

≠ 58 ≠

ԼԿՅԵՄ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ
№ 6 ՔԱՂԴՊՐՈՑԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 6

== Գ Յ Ո Ւ Ղ Ը ==

ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶԻՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1926

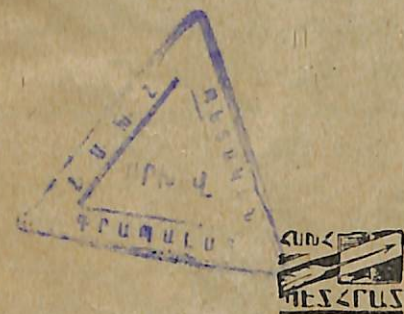
№ 837

10 JUN 1926

ԼԿՅԵՄ Օ.Ռ.Ս.ՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ

№ 6 ՔԱՂԴՊՐՈՑԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 6

Գ Յ Ո Ւ Ղ Ը
ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՐԱՏԱՐԱԿԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՅԵՐԵՎԱՆ — 1926

ԳՅՈՒՂԸ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՀԱՆԱՊԱՐԶԻՆ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՅԴԱՆ ՄԻՋՈՑ-
ՆԵՐԸ

«Գյուղատնտեսական արտադրության զարգացումը պետք է թյան հետամնացության մասին: առաջ մղել»։ Չնայած նոր տնտեսական քաղաքականության տարիներին ընթացքում տեղի ունեցած վերելքին, գյուղատնտեսությունը դեռևս գտնվում է ցածր մակարդակի վրա:

Կուսակցության և խորհրդային իշխանության առաջ խնդիր է դրված անընդհատ բարձրացնել գյուղատնտեսությունը, բարձրացնել նրա տեխնիկան, այսինքն գործադրել հողի գյուղատնտեսական մեքենաներ, բարելավել սերմնափոխությունը և այլն: Կուսակցության 14-րդ համագումարի բանաձևում ասված է, վոր պետք է «աշակցել և առաջ մղել գյուղատնտեսության զարգացումը»:

Ինչպես տեսանք յերրորդ զբույցում, առանց գյուղատնտեսության զարգացման անկարելի չէ արդյունաբերության աճումը: Միևնույն ժամանակ կուսակցությունն աշխատում է այնպես անել, վոր բարձրանան գլխավորապես վոչ թե

1-228491

№ 473

Գրքակապարձ 900 (բ)

Տիրամ 4000

Պետհրատի տնային տպարանի վարչարտատում

հարուստ, այլ չքավոր և միջակ տնտեսությունները:

«Պետք է շարունակել ձգտել գյուղատնտեսության արտադրության հետագա առավելագույն հնարավոր ավելացման և միևնույն ժամանակ մեծ չափով աջակցել գյուղի չունևոր տարրերին բարձրացնելու համար նրանց տնտեսությունը և սահմանափակելու կուլակի շահագործական ձրգտումները»: (Կուսակցության 13-րդ համագումարի բանաձևերից):

Գյուղատնտեսության զարգացման հարցերին նվիրված էյին մի շարք վորոշումներ կուսակցության 1925 թվի ապրիլյան կոնֆերանսի և կենտկոմի նույն թվի հոկտեմբերյան պլենումի կողմից, և այդ վորոշումները հաստատվեցին կուսակցության 14-րդ համագումարի կողմից:

Ծանոթանանք այդ վորոշումներից մի քանիսի հետ:

Հողի վարձակալության քե-
րեվացումն ու
բաց վորակաց
ուծի վարձման
քուսակցությունը.
ձրացման համար կուսակցության կողմից նշած միջոցների թվում մեծ նշանակություն ունի հողի վարձակալության թեթևացումն ու գյուղացիական տնտեսության մեջ բանվորական ուծի վարձման թուլումը: Քննության առնենք առանձին առանձին այդ յերկու միջոցները:

Ո՞վ է այժմ գյուղում վարձակալության վերցնում հողը: Մեծագույն դեպքերում հողը վարձակալում են ավելի հարուստ գյուղացիները չունևորներից, տնտեսապես դեռ չամրացած միջակից: Ահա թե ինչ է ասում ընկ. Բուխարին այն մասին, թե ինչ հետևանք ունեցավ վարձակալության արգելումը:

«Մի մարդ ունի որենքով նրան հասնող վոր ջրանակությամբ հող, բայց չունի ինվենտար ու լծկան: Ինքը մշակել իր հողը չի կարող, կուլակային տարրերն ուզում են չունևորից վարձակալել նրա հողը, բայց վարձակալությունն արգելված էր: Հետևանքը լինում էր այն, վոր չքավորը, խախտելով մեր որենքը, հողը վարձույն տալիս: Իսկ կուլակը, ոգտվելով հանգամանքից, նրան ավելի աժան էր վճարում, քան կվճարեր այն դեպքում, չեթե վարձակալությունը թուլատրված լիներ, կատարվեր աշկարա: Կուլակը վճարում էր տասը-քսան կոպեկ մի դեսխատինին, և այդ անպատիժ էր անցնում»:

«Արդյոք ձեռնառն յե մեզ այդ, — այնուհետև հարցնում է ընկ. Բուխարին. — հողը նրա համար էր արդյոք ազգայնացված, վորպեսզի ոգտվելու տանք կուլակին: Ավելի լավ չե՞ արդյոք որենքով թուլատրել վարձակալությունը և հետևել, վորպեսզի ստրկական գործարքներ չլինեն»:

Այդպիսով վարձակալության թույլատրության մեջ շահագրգռված եյին ամենից առաջ չքավորը և միջակների այն մասը, վորն ստիպված ե հողը վարձակալության տալու:

Թոտավորապես նույն դրության մեջ եր բանվորական ուժ վարձելու հարցը: Չքավոր տնտեսությունների մի վորոշ քանակությունն է վիճակի չե ինքը մշակելու իր հողը: Առաջիկա շրջանում մենք դեռ բավականաչափ դրամական միջոցներ չենք ունենա, վորպեսզի այդ տնտեսություններն ապահովենք անհրաժեշտ ինվենտարով, և գյուղացիական չքավորության մի մասը ստիպված ե բատրակ վարձվել ավելի հարուստ գյուղացու մոտ:

Բատրակ վարձելու արգելումն այն հետևանքն ունեցավ, վոր սկսեցին զարգանալ վարձելու գաղտնի ձևերը, և վարձվողը դրվում եր անշահավետ պայմաններում: Կուլակը, կապված լինելով վորոշ ռիսկի հետ, բատրակին վարձում եր ամենաստրկացուցիչ պայմաններով: Յեւ վորովհետեւ բանվորական ուժի վարձումն արգելված եր, արհմիությունները հնարավորություն չունեյին պաշտպանելու բատրակի շահերը կուլակի հանդեպ: Բատրակ վարձելու թույլտվությունը, պետական մարմինների կողմից վարձման պայմանների կանոնավորումը, արհմիությունների

վերահսկողությունը—այս բոլորն ամենից առաջ պաշտպանում են չքավորի շահերը:

Բացի այդ, մի կողմից վարձակալության շնորհիվ կմշակվեն ներկայումս պարապ մնացած գյուղացիական հողամասերը, իսկ մյուս կողմից գյուղատնտեսության մեջ կգործադրվի վարձու աշխատանքը, հանգամանքներ, վոր կնպաստեն գյուղական գործազրկության կրճատմանը: Գյուղում կա բանվորական ազատ ուժ, վորն իրեն համար գործադրություն չի գտնում: Քաղաքը նույնպես չի կարող աշխատանք տալ գյուղական բոլոր գործազուրկներին:

Դրանից ամենից առաջ տուժում ե գյուղի չքավորը: Յեւ վարձակալության թեթևացումն ու բանվորական ուժ վարձելու թույլտվությունը կնպաստեն, վորպեսզի բանվորական ավելորդ ուժը գործադրություն գտնի հենց գյուղի ներսում:

Ինչպես տեսնում ենք, և՛ վարձակալության դուրսությունը, և՛ բանվորական ուժ վարձելու թույլտվությունը, վոր առաջադրել եր 14-րդ կուսկոնֆերանսը, բոլորում են ամենից առաջ գյուղի չքավոր և միջակ խավերի շահերից:

Արդյոք այդ նշանակում ե, վոր հիշյալ վորոշումներից կուլակը վոչինչ չի շահի: Վճռ, այդպես ասել՝ միևնույն ե, թե փակել աչքերը իրականության հանդեպ: Անկասկած այդ միջոցները

վորոշ չափով կնպաստեն կուլակային տնտեսութ-
թյունների հարստացման:

Կուլակի հանդեպ խուճապի մատնված ու-
պողիցիան, վոր հանդես եր յեկել 15-րդ համա-
գումարում, 14-րդ կուսկոնֆերանսի վորոշում-
ները մեկնաբանում եր վորպես կուլակին արվող
գիջում:

Ընկ. Ստալինը համեմատում ե 14-րդ կուս-
կոնֆերանսի վորոշումները նոր տնտեսական քա-
ղաքականության հետ:

Ազատ առևտուր մտցնելն, ինչպես տեսանք
յերրորդ գրուցում, մասամբ կենդանացրեց կա-
պիտալիզմը: Բայց այդ, իհարկե, չի նշանակում,
վոր նոր տնտեսական քաղաքականությունն ամ-
բողջովին ու լիովին զիջում եր, վոր արվում եր
կապիտալիստներին: Ընդունում ենք, վոր ազատ
առևտուրն ուժեղացրեց նեպմանին ու կուլակին:
Բայց ավելի մեծ չափով նոր տնտեսական քա-
ղաքականությունն ամրացրեց պրոլետարիատի
տնտեսական իշխող բարձունքները, ամրացրեց
պետական արդյունաբերության մերձեցումը չքա-
վոր ու միջակ տնտեսությունների հետ: Թեև
ՆեՊ-ը կենտրոնացրեց կապիտալիզմը, բայց նա
մեզ որեցոր մոտեցնում ե սոցիալիզմին, մինչ-
դեռ կապիտալիստական տարրերը յետ են մղ-
վում: Նույնպես պետք ե ասել և 14-րդ կուս-

կոնֆերանսի վորոշումների մասին: Այդ վորո-
շումներեց, հենց սկզբից, իհարկե, կշահի կուլա-
կը, բայց մեծ չափով կշահեն գյուղի չքավոր
ու միջակ խավերը՝ կշահի յերկրի ամբողջ տն-
տեսությունը. — ա) հարստացած կուլակի ճարպը
մենք կհավաքենք հարկերի միջոցով, բ) ապ-
րանքաշրջանառության ուժեղացումը նույն-
պես կավելացնի պետական միջոցները, գ) այդ
միջոցներն ու հարկերը կգործադրենք յերկրի ին-
դուստրիացիան վրա, հետևապես, նրանք հնարա-
վորություն կտան ուժեղացնելու չքավորին ու
միջակին ցույց տրվող ոգնությունը: Ահա 14-րդ
կուսկոնֆերանսի վերոհիշյալ վորոշումն երի
վերջնական նպատակը:

Հողագործության բարելավ-
ության համար հսկայական նշանա-
նշանացման հա- կություն ունի հողաշինարարու-
մարձեռնութե- թյունը: Կենտրոնական կոմիտեյի
վող այլ միջոց- 1925 թվի ապրիլյան պլենումի
ները. բանաձևում այդ առթիվ ասված ե.

«Անհրաժեշտ ե առավելագույն չափով ձե-
ռնառու վարկ հատկացնել հողաշինարարության
համար: Բացի դրանից՝ պետական բուլջեյից ան-
հրաժեշտ ե հատկացնել առնվազն յերեք միլիոն
ռուբլի չքավոր տնտեսությունների համար՝ ձրի
հողաշինարարական աշխատանքներ կատարելու
նպատակով: Հողային մարմինների համապատաս-

խան ամբողջ աշխատանքում, և ամենից առաջ նպաստներն ու վարկերն հատկացման առթիվ, հողաշինարարությունը համաձայնեցնել բազմադաշտին, լայնաշերտին և այլոց անցնելուն»:

ՌԽՍՖՆ մեջ 1924—25 թվի չքավոր բնակչության հողաշինարարության համար հողժողկոմատը հատկացրել է մեկ միլիոն 625 հազար ուռբլի, հողաշինարարական աշխատանքներ են կատարվել 2 միլիոն 710 հազար ղեսիատին հողի վրա, հողացվել են 270 հազար չքավոր տնտեսության (ծխի) կարիքներ: 1925—26 թվին հատկացվել է 3 միլիոն 529 հազար, համարյա յերկու անգամ ավելի: Այդ միջոցներով հողժողկոմատի ծրագրով հողաշինարարական աշխատանքներ կկատարվեն մոտ վեց միլիոն ղեսիատինի վրա, կհոգացվեն մոտ 600 հազար չքավոր տնտեսության կարիքներ:

Գյուղատնտեսական վարկը զարգանում է: ԽՍՀՄ Գյուղատնտեսական կենտրոնական Բանկն իրան նպատակ է դրել աժան վարկի միջոցով չթողնել, վորպեսզի չքավոր գյուղացիական տնտեսությունները ցածր գներով վաճառեն իրենց մթերքները: Բանկը չունևոր գյուղացուն վարկ է տալիս (հացի գրավով), այդպիսով իսկ նրան հնարավորութուն է տալիս մի կերպ յուր գնալու և իր ավելցուկը շուկայում վաճառելու

համար սպասելու նպաստավոր մոմենտի: Բանկն աժան վարկ է տալիս արտադրական նպատակներով՝ նոր գործիքներ, ազնվացեղ անասուն գնելու համար: Կենտրոնական կոմիտեյի 1925 թվի հոկտեմբերյան պլենումի վորոշումների համաձայն, Գյուղատնտեսական Բանկին կից կազմակերպված է հատուկ ֆոնդ չքավորներին առանձնապես շահավետ պայմաններով վարկավորելու նպատակով:

Գյուղացիական տնտեսություններին, առաջին հերթին չունևորներին ոգնելու համար պետությունը բաց է թողնում արտոնյալ պայմաններով գյուղատնտեսական մեքենաներ: Կարիքավոր տնտեսություններին տրվում է սերմացուի փոխառություն: Մեծ աշխատանք է կատարվում մեկիորացիայի, այսինքն՝ ճահճոտ վայրերի չորացման բնագավառում:

Սակայն այս բոլոր միջոցները դեռևս մեղ լիակատար վստահություն չեն տալիս, վոր գյուղի զարգացումը կընթանա այն ուղղությամբ, վոր ցանկալի յե բանվոր դասակարգին: Ի՞նչպես անել, վոր գյուղի զարգացումն ընթանա չքավոր ու միջակ տնտեսությունների բարձրացման ուղիով: Ի՞նչպես անել, վոր հարստանա լույ թե գյուղի ունևոր խավերը, այլ վորպեսզի անընդհատ բա-

րելավեն իրենց տնտեսությունները գյուղացիական լաշն խավերը:

Այդ կարող ե գյուղում ապահովել միայն կոոպերացիայի զարգացումը:

ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՆ ԴԵՊԻ ՍՈՑԻԱԼԻՉՄ ՏԱՆՈՂ ԼԱՅՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆ Ե

ԼԵՃԻՃԻ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻՎ ԾՐԱԳԻՐԸ. Լենինը քանիցս ասել է, վոր մեր յերկրում մենք սոցիալիզմ կարող ենք կառուցել միայն գյուղացիության հետ միասին: Չի կարելի սոցիալիզմի շինարարությունը պատկերացնել այսպես. քաղաքում, դիցուք, մենք կսկսենք ամրացնել սոցիալիստական արդյունաբերությունը, իսկ գյուղում, քաղաքից անկախ, այնպես ել կմնան 22 միլիոն գյուղացիական մեկուսացած տնտեսություններ: «Սոցիալիզմի շինարարությունը մտադիր ե հիմնական վերակերտման յենթարկել ամբողջ գյուղատնտեսությունը» (Բուխարին):

Կուսակցությունն իր ամբողջ քաղաքականության միջոցով ձգտում ե, վորպեսզի գյուղատնտեսությունն ընթանա բանվոր դասակարգի հետ: Այդ նշանակում ե գյուղացիության ամբողջ մասսային սոցիալիզմի շինարարության մեջ քաշել: Հնարավոր ե այդ արդյոք: Հնարավոր ե արդյոք, վոր մանր սեփականատեր գյուղացին

մասնակցի սոցիալիզմի շինարարությանը, վորը մտադիր ե վոհնչացնել բոլոր տեսակի մասնավոր սեփականությունները:

Այո, հնարավոր ե — ասել ե մեզ Լենինը: Բայց դրա համար, — սովորեցրել ե Լենինը, — պետք ե սովորել գործնականորեն կառուցել սոցիալիզմն այնպես, վոր յուրաքանչյուր մանր գյուղացի կարողանա մասնակցել այդ կառուցմանը: Դյուղացիության հետ միասին սոցիալիզմը կառուցել կարելի յե միայն կոոպերացիայի միջոցով: Այս ե Լենինն ավանդել կուսակցությանը կոոպերացիայի մասին իր գրած հոդվածում: Յեվ մեր պաշարի յուրաքանչյուր ուրը հաստատում ե կոոպերացիայի միջոցով մեր ամբողջ տնտեսությունը սոցիալիստական հիմունքներով վերակառուցելու Լենինյան այս ծրագրի ճշտությունը:

Մենք կսկսենք կոոպերացիայի հետ ծանոթանալ նրա առանձին ճյուղերից՝ արհեստավորական (տնայնագործներին միացնող), սպառողական և գյուղատնտեսական կոոպերատիվներից: Այստեղ մենք քննության առնենք վերջին յերկու ճյուղերի աշխատանքը:

Սպառողական կոոպերացիայի Սպառողական կոոպերացիան. գլխավոր խնդիրն ե՝ գյուղին մատակարարել այն բոլոր իրերը, վոր անհրաժեշտ են գյուղացիությանը անձնական սպառման համար:

Սպառողական կոոպերացիան պետական արդյունաբերութեան համար «ապրանքատար շղթայի գլխավոր հիմնական ողակն ե» (14-րդ կուսկոնֆերանսի բանաձևից)։ Կուսակցութիւնը ձգտում ե, վորպեսզի ժամանակին պետական արդյունաբերութեան ապրանքների ամբողջ մասան գլուղ գնա միայն սպառողական կոոպերացիայի միջոցով (բացառութեամբ գյուղատնտեսական ապրանքների, վորը գլուղին մատակարարելու յե գյուղատնտեսական կոոպերացիան)։

Ներկայումս մենք հսկայական տարբերութիւն ենք գտնում արդյունաբերական ապրանքների մեծածախս և մանրածախս գների միջև։ Գործարանից մինչև գլուղական սպառողին հասնելն ապրանքի գինը յերբեմն ավելանում ե 2-3 անգամ։ Գնի այդ տարբերութիւնը վերցնում ե մասնավոր առևտրականը, վորի ձեռքով անցնում ե ապրանքը։ Գոյութիւն ունեցող հատկաճառ բարձր գները յերբեմն միանգամայն խանգարում են արդյունաբերական ապրանքների գների իջեցման քաղաքականութիւնը։

Սպառողական կոոպերացիան իրեն խնդիր ե գնում պաշարել գների աճման դեմ և աջակցանելու վոր գների մեջ յեղած տարբերութիւնը մնա բանվորների ու գլուղացիների տրամադրութեան տակ, այլ վոչ թե մտնի ապրանքառուների ու չարչիների զրպանը։

Սպառողական կոոպերացիան գլուղացուն տալիս ե ավելի աժան գնով ապրանք։ Նա ձեռնտու յե յուրաքանչյուր գլուղացուն իր իսկ անմիջական շահերի տեսակետից։ Միևնույն ժամանակ սպառողական կոոպերացիան ամբողջում ե պետական արդյունաբերութեան և գլուղատնտեսութեան կապը։ Նա աստիճանաբար հաղթահարում ե մասնավոր առևտրական կապիտալը և այդպիսով իսկ ուժեղացնում ե մեր տնտեսութեան սոցիալիստական տարրերը։

Այստեղ մենք պարզ տեսնում ենք, թե ինչպես կոոպերացիայի բնագավառում միանում և զուգադիպվում են յուրաքանչյուր առանձին գլուղացիական տնտեսութեան և մի ամբողջ տնտեսական սոցիալիստական շինարարութեան շահերը։

Կոոպերացիայի այս ճյուղը Գլուղացեցեսակացի կոոպերացիան հետապնդում ե հետեյալ նպատակ։ — Նա գլուղացիական, և առաջին հերթին չունեոր տնտեսութիւնների համար կազմակերպում ե մատչելի վարկ, այսինքն գլուղացուն հնարավորութիւն ե տալիս իր տնտեսական կարիքների համար փոխառութիւն ստանալ, չդիմելով վաշխառուին կամ առևտրականին։ Նա կազմակերպում ե գլուղատնտեսական միջերջների սպառումն ու վերամշակումը։

Նա մատակարարում ե գլուղին արտադրու-

թյան միջոցներ՝ գյուղատնտեսական մեքենաներ, սերմացու:

Նա զանազան այլ միջոցներ է ձեռք առնում բարելավելու համար հողի մշակումն ու ոգտագործումը:

Գյուղատնտեսական կոոպերացիան նպաստում է կոլլեկտիվ հողագործության բոլոր հնարավոր ձևերի զարգացման:

Ինչպես տեսնում ենք, գյուղատնտեսական կոոպերացիան աշխատանքի լայն ասպարեզ ունի: Այդ աշխատանքն ավելի լավ ուսումնասիրելու համար տեսնենք, թե ինչպես են աշխատում կոոպերատիվ յերեք առանձին միավորներ՝ Վորոնցովսկի գյուղատնտեսության ընկերությունը, Շոենգայի գավառակի գյուղատնտեսական կոոպերացիան և «Տրուդ» («Աշխատանք») արտելը:

Վորոնցովսկի գյուղատնտեսական կոոպերացիան սկզբունքը մուտք գործում հին գյուղը, այդ առթիվ որինակ կարող է ծառայել Վորոնցովսկի գյուղատնտեսական ընկերությունը:

Այդ ընկերությունը կազմակերպվել է 1923 թվի փետրվարի 7-ին: Նրա հիմնադիրներն են յեղել 18 հոգի: Այժմ (նկարագրությունը վերաբերում է 1924 թվին) նա ունի 30 անդամ: Վճարը յեղել է 50 կոպեկ, փայավճարը՝ տնտեսներից 5 փութ տարեկան (Р О Ж б):

Փետրվարից մինչև ապրիլ ընկերությունը տվել է 895 ուրբու փոխառություն, լծկան ձի գնելու համար 25 գյուղացու տվել է 3 հազար 505 ուրբի, կով գնելու համար՝ 705 ուրբի և մանր ինվենտար գնելու համար՝ 60 ուրբի:

Նորությունն այդ գյուղատնտեսական ընկերության մեջ թեկուզ հենց այն է, վոր վարկ ստացած 26 գյուղացիներից ընդամենը 2 հոգի յեն ձի ունեցել (այն էլ վոչ լծկան), 34 գյուղացիներից, վորոնց տրված է սերմացուի վարկ, մոտավորապես կեսը լծկան է ունեցել, իսկ կեսը զուրկ է յեղել լծկանից: Ընկերության անդամների կազմի ճնշող մեծամասնությունը չունեւոր գյուղացիներ են: Ընկերության գոյությունը ընթացքում 10 հոգի գնել է լծկան, մասամբ միատեղ:

«... Մեր գյուղի պատկերի համար չափազանց բնորոշ է, վոր այդ ընկերության վրա անգամ անցյալը դրել է իր ծանր բեռը: Մուծման գործարքները համարյա չեն ծավալվում, և բնակչությունից ստացած գումարները չնչին են: Պետական կոոպերատիվ ղրաժական ոգնությունը, վոր պետք է լինի միայն միջուկը, վորի շուրջը պետք է համապարփվին գյուղացիներից գանձած միջոցները, առայժմ այդ ընկերության միակ ղրաժական միջոցի դեր են խաղում: Ըն-

1-22889

կերության անդամները հողն առաջժամ անցյալի պես ցրված ե 15 բաժինների: Տնտեսավարության ձևերով ընկերության անդամները վոչնչով չեն տարբերվում հասարակության մնացած անդամներից:

Մեր թված խնդիրներից վո՞րն ե կենսագործում Վորոնցովսկի գյուղատնտեսական ընկերությունը:

Նա վարկ ե կազմակերպել չունեւոր գյուղացիական տնտեսությունների համար: Այդ վարկը, ճիշտ ե, համեմատաբար թանգ ե, բայց և այնպես նա զգալի չափով ավելի ձեռնտու յե գյուղացիական տնտեսությունների համար, քան վորեն կուլակի վաշխառուական փոխառությունը:

Ընկերության աշխատանքի շնորհիվ նրա անդամներն արտադրության միջոցներ, գյուղատնտեսական կենդանի ինվենտար, սերմացու ձեռք բերելու հնարավորություն ստացան: Վարձակայանը նույնպես նպաստում ե ընկերության անդամների տնտեսության զարգացմանը:

Բայց Վորոնցովսկի ընկերությունն իր գոյության մի տարվա ընթացքում դեռևս չի կարողացել կազմակերպել իր անդամների տնտեսությունների արտադրության սպառումը:

Պետք ե հիշատակել նաև, վոր ընկերությունը դեռևս չի կարողացել ազդել իր անդամ-

ները տնտեսության ձևերի վրա. ընկերության անդամների տնտեսությունների մակարդակը շատ քիչ ե տարբերվում շրջապատող գյուղացիների տնտեսություններից: Ընկերության մեջ համախմբվող գյուղացիական տնտեսությունների մեջ կոլլեկտիվ տնտեսավարության դիմելու ձգտում չի նկատվում:

Ընկերության տված ոգուտն ակնհայտ ե այդ ընկերության մեջ մտնող յուրաքանչյուր գյուղացիական տնտեսության համար: Սակայն ի՞նչ նշանակություն ունի Վորոնցովսկի ընկերությունը գյուղի սոցիալիստական զարգացման համար, մի լերկրում սոցիալիզմ կառուցելու համար:

Պատասխանը պարզ ե: Գյուղատնտեսության մեջ այն նվաճումները, վոր ձեռք ե բերել ընկերությունը, կնպաստեն միջակ և չքավոր տնտեսությունների բարձրացմանը: Գյուղատնտեսության բարձրացումն այստեղ կուլակներ չի առաջացնում, այլ նպաստում ե, վոր բարելավվի չքավորի ու միջակի դրությունը:

30 գյուղացիական տնտեսություն կապ են հաստատում ամբողջ պետության տնտեսության հետ: Փոխանակ կախումն ունենալու մասնավոր կապիտալիստ՝ կուլակից, կախումն ե հաստատվում պետական վարկից: Շնորհիվ դրան հեշտ ե

լինում ազդեցութուն գործել ղյուղատնտեսութ-
յան վրա՝ նրան ձևափոխելու նպատակով, Այս-
տեղ ևս առանձին գյուղացիական տնտեսություն-
ների շահերը գուցադիպում են ամբողջ տնտե-
սական շինարարության շահերի հետ:

Շուկայի գա- Այժմ անցնենք կոտորումայի
վառակի գյուղ- նահանգի Շուկայի գավառակի
ղաճճեսական գյուղատնտեսական կոոպերա-
կոոպերացիան. ցիային: Այստեղ համարյա ամ-
բողջ հողը (95%) կարտոֆիլի ցանքան է բռնում:
Գյուղատնտեսական կոոպերացիան այստեղ սկսել
է զարգանալ դեռ հեղափոխությունից առաջ:
Շուկայի գավառակում բացված է առաջին կոո-
պերատիվ գործարանը: Այսպիսով կոոպերացիան
զարգացել է հսկայական չափերով:

«Կարտոֆիլի Միությունը» 1923 թվին միա-
ցրել էր կարտոֆիլ վերամշակող 93 գյուղա-
տնտեսական ընկերություն և 21 տեղական միու-
թյուն:

Անցյալ տարի կարտոֆիլի կոոպերացիայի
գործարանում վերամշակված է մոտ 5 միլիոն
փութ կարտոֆիլ...

1923 թվին վողջ Ռուսաստանի ուշադրու-
թյունը գրավել էր Շուկայի գավառակը,
վորտեղ տեղի յեր ունենում գյուղատնտեսա-
կան կոոպերացիայի կառուցած 500 ձիու ուժի

եղեկորակայանի բացման տոնակատարությունը:
Յե՛վ ի՛նչ չեղավ հետևանքը. այն, վոր Շուկայի
գավառակում կոոպերացման է չենթարկված
բնակչության 95 % այսինքն՝ յուրաքանչյուր
100 հոգուց միայն հինգ հոգին յեն դեռ թափա-
ռում միայնակ, իսկ 95 հոգին մտնում են ընդ-
հանուր գյուղացիական կոոպերատիվ միության
մեջ: Այժմ արդեն գոյություն ունի կարտոֆիլի
կոոպերատիվների միություն, վորը միացնում է
ընկերության 7 գործարան: Այդ միությունն
ունի շատ ձեռնարկություններ. ոսլայի (կրախ-
մալի) կատարելագործված գործարան, սղոցա-
րան, շոգեաղաց՝ յեռհարկանի շենքով, ժողովրդ-
դական տուն և ամբողջ գավառակով մեկ կոո-
պերատիվ հեռախոս. Շուկայի գավառակի յու-
րաքանչյուր գյուղ ունի կոոպերատիվ թեյարան
իր ընթերցարանով:

Այժմ եղեկորակայանն ուժ է տալիս գոր-
ծարաններին, լուսավորում է 43 գյուղի խըր-
ճիթներ, ուժ է տալիս էլեկտրոցանքսի համար.
շուկագացիներն սկսել են կարտոֆիլի համար հողը
վարել եղեկորական գութանով:

Ինչպես տեսնում ենք, Շուկայի գյուղա-
տնտեսական կոոպերացիան իրեն համար մաս-
նագիտություն է ընտրել կարտոֆիլը. նա միա-

ցնոււմ ե կարտոֆիլ ցանող գյուղացիներին: Սակայն այդ չե Շունգայի գյուղատնտեսական կոոպերացիայի հիմնական տարբերութիւնը:

Այստեղ կոոպերացիան ձևափոխել ե գյուղատնտեսական ամբողջ արտադրութիւնը: Գյուղացիական տնտեսութեան մթերքների սպառման ու վերամշակման հիման վրա ստեղծվել ե գործարանային մի ամբողջ արտադրողութիւն:

Շունգայի գյուղացիական տնտեսութիւնների ամբողջ արտադրութիւնը, խոստովելով վորևե մասնավոր միջնորդից, ընկնում ե խորհրդային պետական ու կոոպերատիվ կազմակերպութիւնների ձեռքը: Իր տնտեսական կենտրոնի՝ «Կարտոֆիլի Միութեան» միջոցով Շունգայի գյուղացիական տնտեսութիւններն ամենասերտ կերպով կապված են պետական սոցիալիստական տնտեսութեան հետ:

Այժմ դիտենք «Տրուգ» արտերի աշխատանքը: Այդ արտերը կազմակերպվել ե դեռ 1920 թվին: Արտերը կազմակերպել են 12 գյուղացի, գլխավորապես այն պատճառով, վոր չափազանց դժվար եր աշխատել փոքրիկ հողամասերի վրա: Հենց միայն այն պատճառով, վոր միանալուց հետո հողն արդեն մի տեղ եր, աշխատանքը հեշտա-

ցավ: «Հենց տեղ հասար թե չե, ել մի նայիր— աշխատիր»,—ասում եյին գյուղացիները: Արտերի կազմակերպողի՝ Ալյոշինի 96 տարեկան ծերունի հորը բանդիտներն սպանել եյին: 1922 թվին բանդիտիզմի հետևանքով արտերը ցանել եր ընդամենը 8 դեսիատին հող: Բայց ե այնպես արտերի անդամները յետ չկանգնեցին գործից ե վերջին տարին արդեն ցանքսը հասցրին 73 դեսիատին: Ներկայումս արտերի մեջ ե մտնում 8 ծուխ՝ 50 շնչով, 20 թվին հողբաժնից ստացել են գութաններ, 2 հնձող ու սերմնացան մեքենա: Չնայած բանդիտների թալանին, ներկայումս ունեն 6 գութան, 6 ցաքան, 2 սերմնացան, 2 հնձող, 1 կալսող մեքենա, 1 ձիաքարշ փոցխ, 1 ծղոտահատ, 3 արոր (1 ձիանի), 3 երբ ինվենտարն ազատ ե, ձրի տալիս են գյուղացիներին ոգտվելու:

Մինչև 23 թիվը ստացած ամբողջ կտորից առանձնացնում եյին յուրաքանչյուրի բաժինը, բայց հողը մշակում եյին ընդհանուր ինվենտարով: 1923 թվին գարնանացանը մշակել են ու ցանել միասին ու միասին ել ծեծել:

«... Համեմատած գյուղացիական անհատական տնտեսութիւնների հետ, արտերը վորոշ նվաճումներ ունեցել ե. փոքր թվով ձիերով

մշակել են ավելի մեծ տարածություն, սերմացուի պակասություն չի զգացվել. ցանքսը, հենց գյուղացիների ասելով, ավելի լավ է մշակված, քան իրենց մոտ»:

Այդ արտելի որինակով մենք առաջին անգամ ծանոթանում ենք հողագործության կոլեկտիվ ձևին:

Յեվ իրոր, Վորոնցովսկի ընկերության անդամներն իրենց տնտեսությունը վարում են նույնպես, ինչպես շրջակա գյուղացիները: Շունգայի կոոպերացիայում նույնպես կենտրոնացած են արտադրության սպառումն ու վերամշակումը, բայց կոոպերացիայի յուրաքանչյուր անդամ դեռ իր անհատական, առանձին տնտեսությունն է վարում: Իսկ «Տրուդ» արտելում մենք արդեն տեսնում ենք «համայնական», միատեղ աշխատանք: Տեսնում ենք, ինչպես գյուղացիական առանձին տնտեսություններից կազմվում է խոշոր գյուղատնտեսական արտադրություն՝ ընդհանուր կոլեկտիվ աշխատանքով: «Տրուդ» արտելը ցույց է տալիս, վոր տնտեսության կոլեկտիվիզացիան հնարավորություն է տալիս միջակին ու չքավորին բարձրացնելու իրենց տնտեսությունը:

Փորձենք այժմ միջանի յեղրակացություններ հանել կոոպերացիայի աշխատանքի մասին:

Մ ա ս Գ ա վ ո Ր «Կոոպերացիայի մասին»
գյուղացու Ե ա հեբ կոոպերացիայի մեջ գուշակցում են սոցիալիստական լեռարիտի և գյուղացիության տնտեսական կապի այն ձևն է, բնագիտություն Ե ա հեբից. յերբ գյուղացու մասնավոր շահը միանում է սոցիալիստական շինարարության ընդհանուր շահերի հետ: Լենինյան այդ միտքը մենք հաստատել կարող ենք վերը հիշված մեր բոլոր որինակներով՝ և՛ սպառողական և՛ գյուղատնտեսական կոոպերացիայում գյուղացու անձնական ոգուտը զուգակցում է ամբողջ սոցիալիստական շինարարության շահերին:

Մենք արդեն բերել ենք Լենինի այն խոսքերը, թե՛ պետք է սոցիալիզմը կառուցել այնպես, վորպեսզի «յուրաքանչյուր մանր գյուղացի կարողանա մասնակցել այդ կառուցմանը»: Այդ ամեննին չի նշանակում, վոր մենք գյուղացիներին սոցիալիստ ենք համարում: Մենք գյուղացուն պետք է մոտենանք հատկապես հենց վորպես մանր սեփականատիրոջ իր բոլոր առանձնահատկություններով ունախապաշարումներով: Գյուղացու հետ միասին մենք կկարողանանք առաջ շարժվել միայն այն ժամանակ, յերբ գյուղացու համար շահավետ կլինի մեզ հետ առաջ

շարժվելը՝ նրա տնտեսութեան անմիջական շահերի տեսակետից:

Կոոպերացիան մեր պայմաններում ամբողջ խորհրդային տնտեսութեան բաղադրիչ մասն է, վորովհետև կոոպերացիան (գեռ մի կողմը թողնենք, վոր նա ղեկավարվում է կոմմունիստների ձեռքով) տնտեսապես սերտորեն կապված է պրոլետարական գիկտատուրայի իշխող բարձունքների հետ, այն է՝ պետական արդյունաբերութեան, վարկային սիստեմի պետական ներքին ու արտաքին առևտրի մարմինների հետ:

Կոոպերացիայից իրական ոգուտ ստանալով, իր խնայողութեանները կոոպերացիայի մեջ դնելով՝ գյուղացին աչգալիսով իսկ դառնում է ամբողջ խորհրդային տնտեսութեան շինարարութեան մասնակիցը: Այնքան, վորքան գյուղացին շահագրգռված է իր կոոպերացիայի բարգավաճումով ու զարգացմամբ, նա շահագրգռված է նույնպես, վոր աճի ու ամրանա ամբողջ պետական տնտեսութեանը:

Միայն իր սեփական շահի մասին հոգացող մանր սեփականատիրոջից կոոպերացիան գյուղացուն դարձնում է ամբողջ պետական տնտեսութեան շինարարութեան գիտակից մասնակցողը:

Ահա թե ինչու Լենինն ասում էր, վոր կոոպերացիայի շնորհիվ գյուղացին նոր կարգերին

կանցնի «ըստ հնարավորին ավելի պարզ, թեթև ու գյուղացու համար մատչելի ճանապարհով»:

Ինչի՞ց պես է կոոպերացիայի վերջնական սկսի կոոպերացիան՝ նպատակն է՝ միացնել մանր գյուղացին.

դացիական տնտեսութեանները և դարձնել խոշոր, կոլեկտիվ տնտեսութեաններ: Բայց կոոպերացիան իրեն խնդիր չի առաջադրում միանգամից իրականացնելու այդ նպատակը: Նա չի ասում, թե՝ «թո՛ղ քո մանր տնտեսութեանը, արի կոոպերացիայի մեջ, վոր կոլեկտիվ տնտեսութեան կառուցես»:

Ի՞նչ հետևանքներ կունենար, յեթե նա այդպես վարվեր: Ամենից առաջ մենք գյուղացուն կխրտնեցնեյինք կոոպերացիայից: Մանր սեփականատեր գյուղացին գեռ պատրաստված չե մասսայապես կոլեկտիվ տնտեսութեան անցնելուն: Կոոպերացիան պետք է սկսի այնպիսի միջոցներից, վորոնք հասկանալի յեն ու մատչելի յուրաքանչյուր գյուղացուն:

Նոր տնտեսական քաղաքականութեան մասին Լենինն ասել է, վոր այդ քաղաքականութեան «իրենից պրոգրեսս է ներկայացնում այն տեսակետից, վոր նա հարմարվում է ամենասովորական գյուղացու մակարդակին, վոր նա նրանից վոչինչ ավելի բարձր բան չի պահանջում»:

Լենինյան կոոպերատիվ ծրագիրը չենում է

ներանից, վոր գյուղացուց վոչ մի «բարձր բան» չի պահանջում: Գյուղացիութեան՝ դեպի սոցիալիզմը գործած շարժման յեղակետը հանդիսանում է շահագրգռվածութիւնը, վորպես սեփականատեր-ապրանքարտադրող: Անցնելով մեկ աստիճանից մյուսը՝ գյուղացիական տնտեսութիւնը կոոպերացիայի միջոցով դանդաղ, բայց հաստատ կհասնի սոցիալիզմին:

Հիշենք մեր ասածներն սպառողական ու գյուղատնտեսական կոոպերացիայի մասին, և մենք հեշտութեամբ կհամոզվենք, վոր գյուղացիական տնտեսութեան կազմակերպման ասպարիզում՝ կոոպերացիայի կատարած աշխատանքի ընթացքում կարելի չէ նկատել յերկու ուղղութիւն:

ա) Գյուղի մատակարարումն արդյունաբերական արտադրութեան անհրաժեշտ ապրանքներով, գյուղացիական տնտեսութեան արտադրանքի սպառման կազմակերպումը յեւ գյուղացիական տնտեսութեան վարկավորումը:

Ապրանքների մատակարարման ասպարիզում առաջին հերթին պետք է տարբերել գյուղացու, վորպես սպառողի, պահանջների բավարարումը (առաջին անհրաժեշտութեան իրեր, մետաղ և այլն) և վորպես արտադրողի պահանջների բավարարումը (արտադրութեան միջոցներ, կենդանի ու մեռյալ ինվէստար):

Գյուղացու, վորպես արտադրողի, մատակարարումը, գյուղատնտեսական միջերեսների սպառման կազմակերպումը և գյուղատնտեսութեան վարկավորումը գյուղատնտեսական կոոպերացիայի պարտականութիւնն է: Մնացած բոլոր ապրանքների մատակարարումն սպառողական կոոպերացիայի պարտականութիւնն է, վորը և արդյունաբերութիւնից դեպի գյուղատնտեսութիւնը ապրանք փոխանցելու գլխավոր ցանցն է:

բ) Գյուղատնտեսական արտադրութեան վերակերտումը, գյուղացիական տնտեսութիւնը կուլեկտիվիզացիայի հիմքերի վրա դնելը (կոմունաներ, կուլեկտիվ տնտեսութիւններ, արտելներ յեւ այլն):

Մասնայական կոոպերացման մենք պետք է մոտենանք հատկապես հենց մատակարարումն ու սպառումը կազմակերպելու աշխատանքների տեսակետից: Մենք, իրոք, տեսնում ենք, վոր գյուղում ամենից արագ զարգանում է սպառողական կոոպերացիան և գյուղատնտեսական կոոպերացիայի այնպիսի ձևերն, ինչպիսին են Վորոնցովսկի ընկերութիւնը, Շուգայի կոոպերատիվը: Հողագործութեան կուլեկտիվ ձևերը դեռ մասնայական բնույթ չեն կրում. գյուղացիական տնտեսութիւնների միայն մեկ ու կես տոկոսն է անցել կուլեկտիվ ձևերին: Մատակարար-

վերով և սպառելով իր արտադրանքը կոոպերացիայի միջոցով, դրանից գյուղացին անմիջական շահ ունի, նա աժան գնում է և թանգ վաճառում: Միևնույն ժամանակ այդպիսի կոոպերացումը հառաջադիմական մի հսկայական քայլ է սոցիալիստական շինարարության ճանապարհին: Քանի վոր այդպիսի կոոպերացումն աստիճանաբար հաղթահարում է մասնավոր առևտրական կապիտալին, վերացնում է այն ճեղքվածքը, վոր գոյություն ունի պետական ձեռնարկության ու գյուղացիական տնտեսության միջև, մի ճեղքվածք, վորի միջով ներս է խցկվում մասնավոր կապիտալը:

Նման կոոպերացումն եյապես դանդաղեցնում է գյուղի շերտավորման թափը, քանի վոր նա հնարավորություն չի տալիս, վորպեսզի կուլակությունը հարստանա վաշխառության և առևտրի միջոցով:

Նման կոոպերացումը կապում է գյուղացիական տնտեսությունը պետական ամբողջ տնտեսության հետ, հնարավորություն է տալիս պետությանն իր ծրագրային ղեկավարությունը դրդելելու գյուղացիական առանձին տնտեսություններին հսկայական մեծամասնությունը:

Այդ, իհարկե, չի նշանակում, վոր կուսակցությունը ներկայումս չպետք է աջակցի

տնտեսության կոլեկտիվ ձևերի զարգացմանը:

Կուսակցության 14-րդ համագումարի բանաձևը պահանջում է «ամեն կերպ աջակցել գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման բազմազան ձևերին»: Բայց կուսակցությունը հաշվի յե առնում, վոր գյուղացիությունը դեռ պատրաստ չէ մասսայականորեն կոլեկտիվ տնտեսության անցնելու համար: Հատկապես մատակարարման ու սպառման կոոպերացումն է, վոր նախապատրաստում է այդ անցումը:

Կոոպերացիայի մեջ մտնելով՝ գյուղացին ուզում է աժան գնել իրեն պետք յեղած ապրանքը և ձեռնտու գներով վաճառել իր սեփական տնտեսության արտադրանքը:

Գյուղացին մտնում է կոոպերացիայի մեջ վորպես մանր սեփականատեր: Կարևոր է, վոր գյուղացին կանգնի կոոպերացման ճանապարհի վրա: Անմիջական շահը գյուղացուն կտանե ավելի ու ավելի հեռու դեպի տնտեսության համախրմբումը, դեպի կոլեկտիվացումը:

Կոոպերացիայի Գյուղատնտեսական կոոպերացումը. րացիայի աճումը ցույց է տալիս հետևյալ դիագրամման.

Գյուղաց. տնտեսություններից կոոպերացված է

1924 թվին	.	.	.	.	12,5 ⁰ / ₀
1925 թվին	.	.	.	.	24 ⁰ / ₀

Գյուղատնտեսական ու վարկային կոոպերացիան 1924-1925 թվին ունեւր 1 միլիարդ 200 միլիոն ռուբլու շրջանառութիւն (1923-24 թվին 2 անգամ պակաս): Նա սպասարկում է գյուղացիական արտադրութեան բոլոր ճյուղերը. յերկու տարվա մեջ նա գյուղին տվել է 10 հազարից ավելի տրակտոր:

Մեծ զարգացում են ստացել գյուղատնտեսական կոոպերացիայի հատուկ, մասնագիտական կազմակերպութիւնները: Ստեղծվել են մի շարք կենտրոնական միութիւններ, վորոնք ընդգրկում են գյուղատնտեսութեան վորոշ ճյուղերը. Յուղ-կենտրոն, Վուշկենտրոն, Կարտոֆիլի Միութիւն, Գինե-մրգի Միութիւն (գինեգործութիւն), Ծխախոտի միութիւն և այլն: Գյուղատնտեսական ամբողջ արտադրութեան համեմատութեամբ այդ կենտրոններից 1924-25 թվին անցել է՝

Յուղ	42 ⁰ / ₀
Պանիր	50 ⁰ / ₀
Ձու	9 ⁰ / ₀
Կարտոֆիլ (վերամշակված)	41 ⁰ / ₀
Վուշ	18 ⁰ / ₀
Ծխախոտ	48 ⁰ / ₀

Սպառողական կոոպերացիան այժմ միացնում է բոլոր գյուղացիական տնտեսութիւններին 25 տոկոսը, այսինքն մեկ քառորդը:

Բերենք թվեր կոլեկտիվ տնտեսութիւնների աճման մասին.

	1923 թ.	1924 թ.
Կոմսունաներ.	1804	1673
Արտելներ	7293	7814
Հասարակակ. մշակման ընկ.	3841	4362
Ընդամենը՝	12938	13849.

Հայաստանում առ 1.5 հոկտեմբերի 1924 թվի յեղել են.

Սպառողական ընկերութիւններ	65
Տնայնագործ արհեստանոց, արտելներ	12
Աշխատանքի	10
Կաթնատնտեսական	34
Մեղվաբույծների	8
Այգեգործների	7
Ծխախոտագործների	1
Շերամապահների	1
Գյուղատնտեսական ընկերութիւններ	8

Գյուղատնտեսական մթերքներ մշակող ու վաճառահանող այս 59 կոոպերատիւների անդամների ընդհանուր թիւն է յեղել 3.674, կոոպերացած ժողովրդի ընդհանուր թիւը՝ 18,370:

Կոոպերացիայի այս թվերը ցույց են տալիս վորոշ աճում: Համեմատած գյուղացիական տնտեսութիւնների ընդհանուր թվին հետ՝ այդ դեռևս մի կաթիլ է ծովում, ընդամենը 1¹/₂ տոկոս. Հպետք է գերազնահատել այդ հաջողութիւնները:

Ամենից առաջ հարկավոր է հիշել, վոր, համեմատած նախապատերազմյան ժամանակի հետ, մենք կոոպերացիայում անկասկած յետ ենք ֆուլ գյուղատնտեսութեան զարգացման թափից: Այն ժամանակ, յերբ գյուղատնտեսութեան ընդհանուր առմամբ մոտեցել է նախապատերազմյան մակարդակին, մենք գյուղատնտեսական կոոպերացիայի ասպարիզում հասել ենք միայն նախապատերազմյան մակարդակի 50 – 60 տոկոսին: Բացի դրանից, գյուղատնտեսական կոոպերացիայի աշխատանքի վորակն ել շատ հաճախ չի համապատասխանում նրա քանակի աճման հաշուդություններին:

Կոոպերացիայի կազմն ու նրա ներքևում բերված թվերը ցույց են տալիս գյուղատնտեսական կոոպերացիայի կազմը: Տեղեկագրի մեջ մտել են ընդամենը 470 հազար 121 տնտեսություն ըստ մշակողական ու արտադրողական շրջանների: Դրանցից (տոկոսներով). —

Առանց լծկան անասունի	26,3
1 գլուխ լծկան ունեցող	51,5
2 » » »	15,3
3 » » »	5,2
4 և ավելի »	1,7

Ընդամենը՝ 100,0

Ավելի ճիշտ կլիներ 2-րդ և 3-րդ խմբակի տնտեսությունները համարել միջակներ, իսկ 1-ին խմբակը՝ չքավոր: Այսպես ընդունելով՝ միջակը կազմում է 66,8 տոկոս, իսկ միջակը չքավորի հետ միասին՝ 93,1 տոկոս:

Ինչպես տեսնում ենք, կոոպերացիայի կազմն ընդհանուր առմամբ համապատասխանում է գյուղի ընդհանուր կազմին: 14-րդ կուսկոնֆերանսը վորոշել է. «Վորպեսզի կոոպերացիան առավելագույն չափով ընդգրկի գյուղի տնտեսական կյանքի բոլոր պրոցեսները, անհրաժեշտ է գյուղատնտեսութեամբ զբաղվող բնակչութեան բոլոր շերտերին՝ իրավունք տալ մասնակցելու կոոպերացիային»: Այդ նշանակում է, վոր կոոպերացիայի մեջ ընդունվում է նույնիսկ կուլակը:

Դրա շնորհիվ մենք կոոպերացիայի ներսում անխուսափելիորեն պետք է ունենանք ու կունենանք գյուղի զանազան խավերի միջև տեղի ունեցող պայքար:

Պարզ է, վոր կուլակը պետք է փորձի ոգտագործել կոոպերացիան իր մասնավոր կուտակման նպատակների համար:

14-րդ կուսկոնֆերանսի նույն բանաձևում վերոհիշյալ մեջբերումից անմիջապես հետո մենք կարդում ենք.

«Կոոպերացիայում գյուղացիութեան մեծա-

մասնության ղեկավարող ազդեցությունն ապահովելու համար բոլոր տեսակի կազմակերպությունները պետք է մտցնեն իրենց կանոնադրքերի մեջ աջակցի սահմանափակումներ, վորովանհնար դառնա ընկերության վարչության մեջ ակնհայտ կուլակային տարրեր մտնելը»:

Կուսակցության և առաջին հերթին գյուղական կուսկազմակերպությունները խնդիրն է՝ հսկել, վորպեսզի կոոպերացիան չընկնի կուլակի ազդեցության տակ:

Կուլակը կովում է միջակի համար, կուլակը ձգտում է միջակին տանել իր յետևից: Յեւ միջակի համար իր աչդ մղած կռիվը կուլակը կոոպերացիա յե փոխադրում: Ահա թե ինչու կոոպերատիվ կազմակերպությունների համար կարելի յե ապահովել սոցիալիստական զարգացումն միայն «ոգտագործելով, հաղթահարելով ու նեղելով կապիտալիստական տարրերին»:

ԳՅՈՒՂԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՅԵՐԿՈՒ ՈՒՂԻՆ

Գյուղի գաւգացման սոցիալիստական ու կապիտալիստական ուղին. Գյուղատնտեսության աճումը տեղի յե ունենում վոչ միայն մեղմանում, այլ և կապիտալիստական յերկրներում: Ի՞նչպէս է այնտեղ ընթանում այդ աճումը: Այնտեղ տեղի յե ունենում հարուստ գյու-

ղացիների վերին և փոքր խավերի հարստացումը, իսկ միաժամանակ աղքատանում է ու քայքայվում գյուղացիական տնտեսությունների հիմնական մասսան: Կազմվում են խոշոր կալվածներ, գյուղացիական մեծ ու հարուստ տնտեսություններ, և միևնույն ժամանակ աճում է բատրակների ու հողագուրկ գյուղացիների թիվը: Գյուղի աչդվիսի զարգացմանն ամեն կերպ նպաստում է քաղաքային բուրժուազիան, վորը շահագրգռված է գյուղական բուրժուազիա ստեղծելու մեջ: Բուրժուազիան բազմաթիվ զենքեր ունի գյուղի վրա ճնշում գործ դնելու համար. գյուղացիական տնտեսությունը կախում ունի կապիտալիստական արդյունաբերությունից, կապիտալիստական վարկային հիմնարկներից, կապիտալիստական պետական իշխանությունից: Բուրժուազիան ել ոգտագործում է բոլոր միջոցներն ու հնարավորությունները, վորպեսզի դրդի գյուղը դեպի կապիտալիստական զարգացման ուղին, դեպի քչերի հարստացման և գյուղացիական մասսայի աղքատացման ուղին:

Այդ յեղանակով զարգացման մեջ շահագրգռված է միայն Գյուղի կուլակային մասը: Գյուղացիական ավերոջ մասսան շահագրգռված է գյուղի սոցիալիստական յեղանակով զարգացման մեջ:

Ինչպես տեսանք, սոցիալիստական յեղանակով զարգացումն ամենից առաջ ա՛յն տարբերությունն ունի, վոր գյուղի վերելքը կատարվում է վոչ թե մի բուռ կուլակներին հարստացման միջոցով, այլ բարձրանում է գյուղացիության ամբողջ մասայի բարեկեցությունը: Դրան կարելի չէ հասնել միայն կոոպերացիայի միջոցով, միացնելով գյուղացիական մանր ցրված տնտեսությունները: Մեր յերկրում գյուղը կարող է ընթանալ միայն զարգացման սոցիալիստական ճանապարհով:

«Հենց ա՛յն պատճառով, վոր քաղաքը գյուղի դեկավարն է, իսկ քաղաքում իշխում է պրոլետարիատը, վորն իր ձեռքում պահում է ժողովրդական տնտեսության իշխող բարձունքները, հենց այդ պատճառով գյուղացիական տնտեսություններն իրենց զարգացման մեջ պետք է ընթանան մի այլ ուղիով, ա՛յն է՝ սոցիալիստական շինարարության ուղիով (Ստալին):»

Այդ է հենց «լենինյան կոոպերատիվ ծրագիրը», վորի մասին մենք վերևում խոսեցինք:

Լենինյան կոոպերացիվ ծրագիրն ու կուսակցության նպատակն.

Լենինը մեզ սովորեցրել է, վոր սոցիալիստական պետական արդյունաբերության ազդեցությունը գյուղացիական տնտեսությունը կարող է զարգանալ սոցիալիզմի ուղղությամբ: Լենինյան այս ուսմունքը

քիչ ամենախիստ կերպով հակասում է արոցկիզմը: Տրոցկիզմն ապացուցում է, վոր բանվոր դասակարգը, հաղթանակելով բուրժուազիային, պետք է սկսի կռվել գյուղացիության դեմ: Տրոցկիզմը չի հավատում, վոր հնարավոր է պրոլետարիատի ու գյուղացիության միատեղ շարժումը դեպի սոցիալիզմ:

Այժմ դեպի լենինյան կոոպերատիվ ծրագիրը թերահավատություն է ցույց տալիս նաև ա՛յն ոպպոզիցիան, վորի գլուխն ելին անցել կուսակցության 14-րդ համագումարում ընկ. ընկ. Կամենևն ու Զինովյեը: Մենք նախ ընթաց պրոյեցում կարգացինք ոպպոզիցիայի տեսակետներին մասին, վոր կուլակը զարձել է գյուղի տերը: Դրանով ոպպոզիցիան ուզում է ապացուցել, վոր գյուղն արդեն գնում է զարգացման կապիտալիստական ուղիով: Ոպպոզիցիան իր բոլոր յեղևյթներում լուռության եր մատնում Լենինի «կոոպերացիայի մասին» հոդվածը:

Նոր ոպպոզիցիան, ինչպես և արոցկիզմը, չի հավատում գյուղի սոցիալիստական զարգացմանը: Այդպիսով իսկ ոպպոզիցիան կորցնում է իր հավատը դեպի մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցելու հնարավորությունը, քանի վոր սոցիալիզմ կառուցել կարելի չէ միայն գյուղացիության հետ միասին:

ՀԱՐՅԵՐ

1. Ինչո՞ւ վարձկալության հեշտացումն ու բանավորական ուժ վարձելու թույլտվությունը համապատասխանում է չքավորների ու միջակների շահերին:
2. Ի՞նչ անելիքներ ունի սպառողական կոոպերացիան:
3. Ի՞նչ խնդիրներ եւ առաջադրում իրեն դրուղատնտեսական կոոպերացիան:
4. Ինչո՞ւ յեր Լենինն ասում, վոր կոոպերացիայում գյուղացիության մասնավոր շահը զուգադիպում է սոցիալիստական շինարարության ընդհանուր շահերի հետ:
5. Ինչո՞ւ գյուղացիության մասնայական կոոպերացումը պետք է սկսել սպառման ու մատակարարման կազմակերպումով:
6. Վորո՞նք են կոոպերացիայի նվաճումները:
7. Ի՞նչ պայքար է տեղի ունենում կոոպերացիայի ներսում:
8. Ի՞նչ տարբերություն կա գյուղի զարգացման սոցիալիստական ու կապիտալիստական յեղանակների մեջ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1. Կազմիր «Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի խնդիրները» պլակատ: Պլակատի մի կողմի վրա գրիր խնդիրների ցուցակը, մյուս կողմի վրա զետեղիր այնպիսի նկարներ, վորոնք պարզաբանում են կոոպերացիայի աշխատանքը: Այս աշխատանքն ավելի հեշտ է կատարել խմբովին:
2. Պատրաստիր մի դիագրամա, վոր ցույց տա, թե գյուղացիական տնտեսության վոր մասն է (մեկ քառորդը) միացնում սպառողական կոոպերացիան:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0925973

1
2287

ԳԻՆԸ 10 ԿՈՊ.